

AP19678453 «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени өзгерісі жағдайында студент жастар арасындағы этносаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеу» - ғ.ж. Шорманбаева Д. Г.

Өзектілік

Қазақстандық қоғамда болып жатқан қарқынды әлеуметтік-мәдени трансформация жағдайында этносаралық қатынастар елдің тұрақтылығы мен орнықты дамуын қамтамасыз етудің негізгі факторларының бірі болып табылады. Қазақстан бай тарихи мұрасы мен мәдениетінің әралуандығы бар полиэтностық мемлекет ретінде "әртүрліліктегі бірлік" қағидатын басшылыққа ала отырып, этносаралық бейбітшілік пен бірлікті сақтаудың бірегей тәжірибесін әлемге ұсынады.

Жаһанданудың заманауи сын-қатерлері этносаралық қатынастарға айтарлықтай әсер етіп, этностардың жақындасуы мен өзара түсінісуіне мүмкіндіктер туғызады, сондай-ақ этносаралық шиеленістің пайда болу қаупін тудырады. Әділетті Қазақстанды құру және барлық этникалық топтардың үйлесімді дамуын қамтамасыз ету, елдің біртұтас қуатты ұлтын қалыптастыру үшін этносаралық қатынастар саласында тиімді мемлекеттік саясат құрылуда. Бұл саясат этностар арасындағы өзара іс-қимылдың өркениетті нысандарын құруға, жанжалды жағдайларды шешудің бейбіт және сындарлы әдістерін әзірлеуге, сондай-ақ этносаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік институттар мен азаматтық қоғамның өзара іс-қимыл тетіктерін жетілдіруге бағытталған.

Еліміздің даму моделінің трансформациясы этносаралық қатынастар саласында көрініс тапты. Бұл туралы Мемлекет басшысы «Әділетті мемлекет» Жолдауында нақты атап көрсетті. Мемлекет басшысы 2022 жылғы 1 қыркүйектегі «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Гүлденген қоғам» атты Жолдауында және 2024 жылғы 2 қыркүйектегі «Әділетті Қазақстан: құқықтық тәртіп, экономикалық өрлеу, қоғамдық оптимизм» атты Жолдауында, Қазақстан халқының басты құндылықтары ретінде этносаралық келісім мен бірлікті одан әрі нығайту және этникалық немесе басқа да қандай да бір белгі бойынша кемсітушілікке жол бермеу. Осыған байланысты ғылыми зерттеудің өзектілігі әртүрлі этностар арасындағы үйлесімді қарым-қатынастарды дамытуға және тиімді ұлттық саясатты жүзеге асыру үшін нақты ұсыныстар әзірлеуге бағытталған жаңа тәсілдерді әзірлеу қажеттілігінде жатыр.

Жобаның негізгі идеясы – этносаралық қақтығыстардың алдын алу мақсатында студенттік ортада ұлтаралық келісім мен бірлік көзқарасын қалыптастыру. Бұл білім беру жүйесі мен қоғамдық ұйымдар арқылы қазақстандық қоғамда болып жатқан әлеуметтік-мәдени өзгерістер жағдайында институционалдық реттеудің тиімді тетіктерін әзірлеуді көздейді. Осы зерттеу аясында Қазақстанда да, шетелде де мұндай туындылар жоқ. Жоба этносаралық қатынастар саласында іргелі, қолданбалы және пәнаралық сипатқа ие. Осылайша, бұл зерттеу қазақстандық қоғам дамуының қазіргі кезеңі үшін маңызды және уақытылы болып табылады.

Жобаның мақсаты

Білім беру жүйесі мен қоғамдық ұйымдар арқылы қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайында студент жастар арасындағы ұлтаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеудің тиімді жолдарын әзірлеу.

Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер

Нәтижелерге қол жеткізілді

1. Ғылыми зерттеулер жүргізу үшін этносаралық қатынастарды институционалдық реттеудің әдіснамалық негіздері жаңартылды. Жұмыс аяқталды.
2. Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайында студент жастар арасындағы ұлтаралық қақтығыстардың себептерін әлеуметтік зерттеу нәтижелері бойынша талдамалық есеп дайындалды. Жұмыс аяқталды.
3. Үндістан және Ресей Федерациясы, Түркия елдерімен этносаралық келісім мен бірлікті нығайту бойынша халықаралық ғылыми ынтымақтастық пен тәжірибе алмасу орнатылды. Үндістан

https://www.instagram.com/p/CyUw_eZKeoB/?img_index=3&igsh=MTJzejh4cTJwa3YxZg==

Ресей Федерациясы

https://www.instagram.com/p/C87g7WJNGLR/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFlZA==

Түркия

https://www.instagram.com/p/DBQ6Kh5oGRO/?utm_source=ig_web_button_share_sheet

4. «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КЕАҚ академиялық топтарының кураторлары үшін «Студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың алдын алу» біліктілікті арттыру курстары өткізілді. Білім беру процесіне енгізу актісі алынды. Жұмыс аяқталды.

<https://www.instagram.com/share/p/BAsO1IuN3H>

https://www.instagram.com/share/p/_0BZ-fk_q

<https://www.instagram.com/share/p/BAIH9tf3Qp>

<https://www.instagram.com/share/p/BAJOiQcF6V>

5. «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КЕАҚ базасында «Мәдениет бірлігі» клубын құру. «Мәдениеттің бірлігі» СК қызметінің мақсаты студент жастар арасында этносаралық өзара іс-қимыл мәдениеті мен құндылықтарын дәріптеу болып табылады. «Мәдениеттің бірлігі» СК негізгі міндеттері:

- студенттік ортада үйлесімді этносаралық қатынастардың қалыптасуы мен дамуы үшін университетте жағдай жасау, ұлттық бірегейлік негіздерін нығайту;
- студенттерді этносаралық қатынастар жүйесіне тарту;
- этносаралық диалог пен ымыраға келудің жоғары мәдениетін қалыптастыру;
- бірлік, бейбітшілік және өзара түсіністік қағидаттарында ұлттық бірегейлікті қалыптастыру;
- берік толерантты этносаралық қатынастарды қалыптастыру.

Жұмыс аяқталды.

https://www.instagram.com/saginov.club_madaniyet_birligi/profilecard/?igsh=MWNvdjExN3phZTVwYWw==

6. «Этносаралық қақтығыстардың алдын алу үшін Инновациялық педагогикалық технологиялар» әдістемелік ұсынымдар әзірленіп, ЖОО-ның тәрбие процесіне енгізілді.

Әдістемелік ұсынымдардың тоғыз құрылымдық элементтері әзірленді: кіріспе; этносаралық қақтығыстардың алдын алу үшін ЖОО-ның білім беру қызметіндегі инновациялық педагогикалық технологиялар; білім берудегі креативті технологиялар; Арт-технология ретінде Коллаж; интерактивті технологиялар; Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар; этносаралық қақтығыстардың алдын алудағы куратордың рөлі; қорытынды; пайдаланылған дереккөздердің тізімі.

Әдістемелік ұсынымдарда этносаралық қақтығыстардың алдын алуға бағытталған қолданыстағы педагогикалық технологиялар мен әдістер құрылымдалған және жинақталған. Студенттерді ұлтаралық мәселелерді талқылауға тарту деңгейін арттыра алатын инновациялық педагогикалық технологиялардың мысалдары келтірілген. Оқушылардың сыни ойлауы мен эмпатия дағдыларын дамытуға бағытталған сыныптық

әзірлемелер қамтылған. Әдістемелік ұсынымдар кураторларға, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі оқу орындарында білім беру қызметіне қатысатын профессорлық-оқытушылық құрамға, қоғамдық-гуманитарлық пәндер оқытушыларына, сондай-ақ педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінің студенттеріне көмек ретінде әзірленді. 23.09.24 № 3 Іске асыру актісі алынды.

Жұмыс аяқталды.

Некоммерческое акционерное общество «Карагандинский технический университет имени Абылхаса Сатпаева»	
Шорманбаева Д.Г., Смирнова Г.М., Готтинг В.В., Шебалина О.А., Шарипова Р.М., Тусупбеков Ж.А.	
Методические рекомендации: «Инновационные педагогические технологии для профилактики межэтнических конфликтов»	
Содержание	
агандинского	Введение..... 4
«Ассамблея	1. Инновационные педагогические технологии в образовательной
университетский	деятельности вуза для профилактики межэтнических конфликтов..... 5
технологический	1.1 Креативные технологии в образовании..... 6
ор кафедры	1.2 Коллаж как арт-технология..... 11
университетский	1.3 Интерактивные технологии..... 15
технологический	1.4 Информационно-коммуникационные технологии..... 44
агандинского	2. Роль куратора в профилактике межэтнических конфликтов..... 61
«Ассамблея	Заключение..... 66
университетский	Список используемых источников..... 67
технологический	

7. «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы контексіндегі этносаралық қатынастар» оқу құралы әзірленіп, басылып шығарылды, Қазақстан Республикасының авторлық құқықпен қорғалатын объектілерге құқықтардың мемлекеттік тізіліміне мәліметтерді енгізу туралы 12.11.2024 жылғы №51347 Куәлік алынды.

Оқулықтың тоғыз құрылымдық элементі әзірленді: Кіріспе; Қазақстан Республикасының этносаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік саясаты; Этносаралық қатынастарды институционалдық реттеудің әдіснамалық негіздері; Этносаралық қақтығыстар: ұлтаралық келісімді сақтау және нығайту жолдары; Ұлттық бірегейлік контексіндегі құндылық көзқарастары мен студент жастар арасындағы оқу-тәрбие үрдісі; Студенттер арасындағы ұлтаралық қақтығыстардың алдын алуды тиімді институционалдық реттеу жолдары; Этносаралық қақтығыстардың алдын алудағы куратордың рөлі; Қорытынды; Пайдаланылған дереккөздердің тізімі (бөлімдер бойынша). Д.Г.Шорманбаева, В. В.Готтинг, Г.М.Смирнова, О. А. Шебалина, Р. М. Шарипова, Ж.

А.Тусупбеков авторлармен, ISBN 978-601-82132-0-5, «PIGASO» ЖШС-де «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайындағы этносаралық қатынастар» оқу құралы шығарылды. 04.11.2024 жылғы №4 оқу-әдістемелік құралды университеттің оқу процесіне енгізу актісі алынды. Оқу-әдістемелік құралдың мазмұны студенттік ортада ұлтаралық қақтығыстардың алдын алуға бағытталған «Саясаттану», «Әлеуметтану», «Мәдениеттану», «Психология» оқу пәндерінің мазмұнын жаңартуға мүмкіндік берді. Қазақстан Республикасының авторлық құқықпен қорғалатын объектілеріне құқықтардың мемлекеттік тізіліміне мәліметтерді енгізу туралы куәлік алынды. Нысанның атауы «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайындағы этносаралық қатынастар» № 51347 12.11.2024 ж. Авторлары: В.В.Готтинг, Д.Г. Шорманбаева, Г.М.Смирнова, О.А.Шебалина, Р.М. Шарипова, Ж.А.Тусупбеков Жұмыс аяқталды.

8. Цифрлық платформаны құрудың техникалық шарттары әзірленді. Цифрлық платформаның архитектурасы мен дизайны әзірленді. «Мәдениетаралық диалог» цифрлық платформасын әзірлеуге техникалық шарттар әзірленді. Цифрлық платформа тұжырымдамасының негізгі бөлімдері анықталды: басты бет, жоба туралы, оқыту, онлайн-кеңесші, жеке кабинет, құрылымдық байланыстар және бөлімдердің негізгі функционалдығы белгіленді. Платформаның функционалдығы пайдаланушы профильдерін, хабарламаларды, соның ішінде жеке хабарламаларды, форумдарды және мәдени тақырыптарды талқылау үшін қызығушылық топтарын тіркеуді және қолдауды қамтамасыз етуге бағытталған; білім беру ресурстары, соның ішінде интерактивті курстар және материалдар кітапханасына қолжетімділік; вебинарлар мен іс-шаралар; ағымдағы

мәдени мәселелер бойынша ашық пікірталас алаңдары, онда пайдаланушылар пікірлері мен идеяларымен бөлісе алады. Платформадағы пайдаланушы әрекеттесуін анықтайтын пайдаланушы сценарийлері әзірленді. Жүйе архитектурасының клиенттік және серверлік бөліктеріне қойылатын талаптар белгіленді, негізгі құрамдас бөліктері анықталды: Клиент бөлігі (Frontend), оның ішінде пайдаланушы интерфейсі мен функционалдығы, сервер бөлігі (Backend) – API, мәліметтер базасы және қолданбалы логика. Технологиялар таңдалды, оның ішінде аутентификация жүйелері, архитектуралық үлгілер анықталды, соның ішінде микросервис архитектурасы. Төлем жүйесін қоса алғанда, үшінші тарап қызметтерімен интеграция қамтамасыз етілген. Қауіпсіздік пен құпиялылық талаптары анықталды. Платформаның негізгі бөлімдерінің жобасы әзірленді. Көрнекі ақпаратты таңдау (баннерлік фото, логотип, бөлім дизайны) аяқталды.

Жұмыс жалғасуда.

9. Цифрлық платформаның контентін әзірлеу, оны толтыру, пилоттық режимде іске қосу және тестілеу арқылы білім беру жүйесі мен қоғамдық ұйымдар арқылы студенттік ортада этносаралық қақтығыстардың алдын алуды институционалдық реттеудің тиімді жолдарын әзірлеу жүргізілуде.

Цифрлық платформаның беттері мен бөлімдерінің мазмұны анықталды.

Цифрлық платформа мазмұнмен толтырылған: ақпараттық материал платформаның тақырыптық беттерінде орналастырылған – «Жоба туралы» «Оқыту», «Онлайн кеңесші», «Мәдениеттер бірлігі», «Жеке кабинет», «Чат боты». «Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасы «Мәдениетаралық коммуникация бойынша әдістемелік материалдар», «Қазақстан мәдениеті», «Тәлімгерлік бағдарламалары», «Мұғалімдер үшін тәжірибе алмасу бағдарламасы», «Шетелдік сарапшыларды шақыру» модульдерінің мазмұнымен толтырылған. «Жоба туралы» беті үшін «Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының контенті әзірленді: өзектілігі, мақсаттары, міндеттері, жобаға қатысушылар туралы, жарияланымдар мен зерттеулер, оқиғалар мен кездесулер, галерея (фотосуреттер, бейнелер).

«Онлайн кеңесші» парақшасы үшін «Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының мазмұны әзірленді: кеңес беру бағыттары; консультация түрлері (кеңесшімен электрондық пошта арқылы жеке байланыс); кеңес беру саласы бойынша сауалнама форматы; кеңес беру сапасын бағалау (кері байланыс).

«Кроссмәдени диалог» платформасының чат-ботын әдістемелік қамтамасыз ету әзірленді, пайдаланушылардың талаптарына жауап береді, жоғары сапалы өзара әрекеттесу мен процестерді автоматтандыруды қамтамасыз етеді: мақсаттар мен міндеттерді анықтау; сәлемдесу, сұрақ-жауап, ерекше жағдайларды өңдеуді қоса алғанда, қарым-қатынас логикасын құру үшін өзара әрекеттесу сценарийлерін әзірлеу; бот жұмыс істейтін ақпаратты дайындау үшін білім қорын әзірлеу (анықтамалық материалдар, жиі қойылатын сұрақтарға жауаптар).

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының мазмұны «Жеке кабинет» беті үшін әзірленді, ол пайдаланушыларды есептік жазбаны басқару, үлгерімді бақылау, курстарға қатысу, іс-шараларға жазылу және жекелендірілген ұсыныстарды алу құралы ретінде жеке кабинеттің функциялары мен мүмкіндіктері туралы хабардар етеді.

«Оқыту» беті үшін «Мәдениетаралық диалог» цифрлық платформасының мазмұны әзірленді: мәдениетаралық коммуникация курстары және оларды оқу-әдістемелік қамтамасыз ету (МАОК бейнежазбасы, презентациялар, тапсырмалар, білімді бақылау, өзін-өзі бақылау); вебинарлар мен онлайн семинарлар; пайдаланушыларға мәдениетаралық коммуникацияның маңызды аспектілерін үйретуге бағытталған материалдар мен практикалық тапсырмалар; ресурстар мен басылымдар; мамандар мен ұйымдарды оқыту.

«Мәдениеттер бірлігі» парақшасы үшін «Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының мазмұны әзірленді: мәдениеттер бірлігінің қағидаттары (Сыйластық пен толеранттылық, Әртүрлілік арқылы байыту; Бірлескен болашақ), мәдениетаралық алмасу

бойынша іс-шаралар («Мәдениеттің бірлігі» студенттік клубы), экскурсиялық кесте және т.б.

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының «Қазақстан мәдениеті» модулі үшін «Экскурсия кестесі», «Этникалық топтардың мәдениет күндері», «Мобильді экскурсия» блоктары әзірленді.

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасы арқылы өзара іс-қимыл бағыттарын анықтау үшін Қазақстанның этномәдени бірлестіктерімен ынтымақтастық жүргізілді.

«Экскурсия кестесі» және «Этникалық топтардың мәдениет күндері» блоктары Қазақстанның этномәдени бірлестіктерінің қызметімен үндестірілді.

«Мобильді экскурсия» блогы үшін Қазақстанның этномәдени бірлестіктерінің өкілдерімен бейне сұхбаттар түсірілді.

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының «Мәдениетаралық коммуникация бойынша әдістемелік материалдар» модулі үшін «Этносаралық қақтығыстардың алдын алудың инновациялық педагогикалық технологиялары» әдістемелік ұсыныстары және «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайындағы этносаралық қатынастар» оқу-әдістемелік құралы демо-нұсқа түрінде бейімделген. «Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының «Тәлімгерлік бағдарламалары» модулі үшін кіші сынып оқушыларының көп ұлтты ортаға бейімделуінің іс-шаралар жоспары, «Ынтымақтастық технологиясы арқылы студенттердің жаңа білім беру ортасына бейімделуі» презентациясы әзірленді.

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының «Оқытушылардың тәжірибе алмасу бағдарламасы» модулі үшін Халықаралық ынтымақтастық департаментімен бірлесе отырып, ПОҚ үшін халықаралық ынтымақтастық бағдарламалары бойынша ақпараттық материал таңдалды: Эразмус+, Жан Монне.

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының «Шетелдік сарапшыларды шақыру» модулі бойынша: платформа модулінің құрылымы мен функцияларына қойылатын талаптар анықталды, шетелдік оқытушыларға қойылатын талаптар айқындалды, тақырыптық бағыттар, қатысу ережелері анықталды, пайдаланушы келісімінің нысаны және жеке деректерді өңдеуге келісім әзірленді.

«Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасының жаңалықтар блогы үшін Қазақстандағы мәдениетаралық диалог бойынша маңызды оқиғалар мен іс-шаралардың фото және бейне галереясы жасалды.

«Этносаралық қатынастарды институционалдық реттеудің әдістемелік негіздерін жаңарту» 09.06.2025 жылғы №59388 авторлық куәлік алынды.

Басылымдар тізімі

Web of Science дерекқорының кеңейтілген Science Citation Index жүйесінде индекстелген рецензияланған ғылыми журналдардағы және/немесе Scopus дерекқорында CiteScore пайыздық көрсеткіші бар рецензияланған ғылыми журналдардағы мақала немесе шолу

1) Динара Шорманбаева, Ольга Шебалина, Галина Смирнова, Руфина Шарипова, Валентина Готтинг. Қазақстанның кәсіптік-техникалық білім беру жүйесіндегі студент жастардың ұлтаралық қатынастары және конфликттік әлеуеті // Инновациялық зерттеулер мен ғылыми зерттеулердің халықаралық журналы. – 2025. – Т. 8. – No 2. – P.1138-1146. – DOI: <https://doi.org/10.53894/ijirss.v8i2.5414>

– URL: <https://ijirss.com/index.php/ijirss/article/view/5414> (Scopus: Q2, пайыздық көрсеткіш 69%)

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім беру сапасын қамтамасыз ету комитеті ұсынған рецензияланған шетелдік немесе отандық басылымдағы мақала немесе шолу

1) Д.Г. Шорманбаева, Р.М.Шарипова, А.В.Сиводедова, Е.Н.Ивлева, О.А. Шебалина Акпараттық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы және оның жаңа даралық қалыптасуына әсері // Қарағанды университетінің хабаршысы. «Тарих. Философия» сериясы. - 2023. - No 3 (111). - P. 271-279 - DOI: <https://doi.org/10.31489/2023hph3/269-277>. - URL: <https://history-philosophy-vestnik.buketov.edu.kz/index.php/history-philosophy-vestnik/article/view/233>

2) Н.А.Қазбеков, Хаяти Б., В.В.Готинг, Н.А.Казбекова, Г.М. Смирнова // Университет материалдары. «Жоғары білім беру педагогикасы. Экономика» секциясы. - 2023. - No 4 (93). - 273-277 б. - DOI 10.52209/1609-1825_2023_4_273

3) Д.Г. Шорманбаева, Р.М.Шарипова, А.В.Сиводедова, О.А.Шебалина, Ивлева Е.Н. Этносаралық қатынастар: этносаралық өзара әрекеттесуді зерттеу әдістемесі // ҚарМУ вестнигі. Тарих бөлімі. Философия. - 2024. - No 2. - Б.329-340. - DOI: <https://doi.org/10.31489/2024hph2/329-340>

4) Д.Г. Шорманбаева, Хаяти Беширли, Р.М. Шарипова. Қазақстан қоғамының әлеуметтік-мәдени трансформациясы тұрғысынан этносаралық бірлік пен студенттердің құндылық бағдарлары // Әл-Фараби журналы. – 2024. – No 2. – Б.75-88. – DOI: <https://doi.org/10.48010/2024.2/1999-5911.07>.

Авторлық куәліктер:

1) Объектінің тақырыбы: Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайындағы этносаралық қатынастар. № 51347 12.11.2024 ж. Авторлары: В.В.Готинг, Д.Г. Шорманбаева, Г.М.Смирнова, О.А.Шебалина, Р.М. Шарипова, Ж.А.Түсіпбеков.

2) Нысан атауы: Этносаралық қатынастарды институционалдық реттеудің әдістемелік негіздерін жаңарту. № 59388 09.06.2025 ж. Авторлары: В.В.Готинг, Д.Г. Шорманбаева, Г.М.Смирнова, О.А.Шебалина, Р.М. Шарипова, Ж.А.Тусупбеков

Енгізу актісі:

1) «Мәдениеттің бірлігі» клубы қызметінің 29.02.24 ж. университетінің оқу-тәрбие процесінде этносаралық қақтығыстардың алдын алу, студенттік ортада жарасымды этносаралық қатынастарды қалыптастыру және дамыту құралдарын № 1 енгізу актісі.

2) 29.05.2024 ж. тәрбие қызметімен айналысатын кураторларға, профессор-оқытушылар құрамына, педагог қызметкерлерге арналған «студенттік ортадағы этносаралық қақтығыстардың профилактикасы» біліктілікті арттыру курсының оқу-әдістемелік кешенін «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КЕАҚ Білім беру процесіне № 2 енгізу актісі.

3) 23.09.24 ЖОО оқу процесіне «Этносаралық қақтығыстардың алдын алудың инновациялық педагогикалық технологиялары» әдістемелік ұсыныстарының № 3 енгізу актісі.

4) 04.11.2024 ж. «Қазақстандық қоғамның әлеуметтік-мәдени трансформациясы жағдайындағы этносаралық қатынастар» оқу-әдістемелік құралын университеттің оқу процесіне енгізу туралы № 4 акт.

Нәтижелерді пайдалану

Алынған нәтижелер этносаралық қатынастар саласындағы мемлекеттік бағдарламалар мен бастамаларды әзірлеумен және іске асырумен айналысатын Қазақстан Республикасы облыс, қала және аудан әкімдіктерінің ішкі саясат бөлімдерінің мемлекеттік қызметшілері үшін пайдаланылуы және пайдалы болуы мүмкін. Зерттеу нәтижелері түрлі этностардың мәдени дәстүрлері мен құндылықтарын насихаттаумен, сондай-ақ олардың қоғамдық өмірге интеграциялануымен айналысатын Қазақстан халқы Ассамблеясының құрамында жұмыс істейтін этникалық мәдени орталықтардың басшылары үшін де пайдалы болмақ. Сонымен қатар, бұл материалдарды жастар арасында толеранттылық пен өзара түсіністікті қалыптастыруда шешуші рөл атқаратын жастар қанатының жетекшілері, сондай-ақ жоғары оқу орындары мен колледждердегі тәрбие жұмысына жауапты тұлғалар білім беру

ортасындағы ұлтаралық келісім мен бірлік қағидаларын іс жүзінде жүзеге асыру үшін пайдалана алады.

Зерттеу нәтижелері саясаттану, әлеуметтану, мәдениеттану және этносаралық қатынастар мен әлеуметтік ғылымдарға қатысты басқа да пәндер бойынша арнайы курстар мен оқу бағдарламаларын әзірлеуге негіз бола отырып, этносаралық шиеленісті төмендету мәселелерін тереңірек зерттеуге ықпал ете алады. Бұл көпэтносты қоғамда тиімді жұмыс істеуге дайын болашақ мамандарды дайындауға, сондай-ақ осы саладағы әртүрлі деңгейдегі саясатты әзірлеуге және жүзеге асыруға атсалысуға көмектеседі.

Оқу құралы кураторларға, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында/колледждерде білім беру қызметіне қатысатын профессорлық-оқытушылық құрамға, қоғамдық-гуманитарлық пәндер оқытушыларына, сондай-ақ педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру жүйесінің студенттеріне, Қарағанды облысы Ішкі саясат басқармасының «Қоғамдық Келісім» КММ мамандарына арналған.

Алынған нәтижелер студент жастар арасындағы ұлтаралық қақтығыстардың алдын алуды реттеу үшін пайдаланылуы мүмкін және азаматтардың, әсіресе жастардың мәдениетіне, ынтымағына және шығармашылығына негізделген Әділетті мемлекет құру жөніндегі мемлекеттік бастамаларды жүзеге асыруға негіз болады.

Зерттеу тобы

1. Шорманбаева Динара Госмановна (білімі жоғары, PhD докторы) «Қазақстан халықтары Ассамблеясы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасының меңгерушісі; Хирш индексі = 1, Scopus Author ID 56073522400; ORCID = 5607-3522-400
2. Смирнова Галина Михайловна (білімі жоғары, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент) Инженерлік педагогика орталығының жетекшісі; Хирш индексі = 1 Scopus авторының идентификаторы 57208045259 ORCID= 0000-0003-2980-8700
3. Готинг Валентина Владимировна (білімі жоғары, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент) «Қазақстан халықтары Ассамблеясы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасының доценті; Хирш индексі = 1 Scopus авторының идентификаторы 57189024743 ORCID = 0000-0002-0490-7289
4. Тусупбеков Жаркын Амантаевич (білімі жоғары, гуманитарлық ғылымдар магистрі) «Қазақстан халықтары Ассамблеясы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасының аға оқытушысы. Хирш Индекс = 1, Scopus Авторы ID 57219244724 ORCID <https://orcid.org/0000-0002-5885-5082>
5. Шебалина Ольга Андреевна (жоғары білім, кәсіптік білім магистрі) «Әлеуметтану» білім беру бағдарламасының докторанты, Инженерлік педагогика орталығының кіші ғылыми қызметкері. Хирш индексі = 1, Scopus Author ID 57207845776 ORCID <https://orcid.org/00121802>
6. Шарипова Руфина Мнировна, (білімі жоғары, әлеуметтану бакалавры, философия магистрі) «Қазақстан халықтары ассамблеясы және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер» кафедрасының аға оқытушысы. ORCID= <https://orcid.org/0000-0002-0786>
7. Амиров Азамат Жанбулатович (жоғары білім, PhD) Трансформацияны қолдау департаментінің директоры Хирш индексі = 2, Scopus Author ID 57204729952; ORCID= 0000-0002-5895-7185

Потенциалды пайдаланушылар үшін ақпарат

Алынған нәтижелерді әртүрлі деңгейдегі әкімдіктердің ішкі саясат бөлімдерінің мемлекеттік қызметшілерінің, ҚХА ұлттық мәдени орталықтарының басшыларының, жастар ұйымдарының жетекшілерінің, жоғары оқу орындары мен колледждердің тәрбие жұмысына жауапты тұлғаларының қызметінде саясаттану, әлеуметтану, мәдениеттану пәндерінің арнайы курсы ретінде пайдалануға болады.

Қолдану аясы

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету педагогтардың біліктілігін арттыру жүйесінде және жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының оқу процесінде, сондай-ақ алынған жоба нәтижелерін коммерцияландыру шеңберінде этносаралық келісім идеясын ілгерілету мақсатында пайдаланылуы мүмкін.

Оқу-әдістемелік құралды кураторлар, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында/колледждерде білім беру қызметіне қатысатын профессорлық-оқытушылар құрамы, этносаралық қатынастар мәселелеріне қызығушылық танытатын әлеуметтік-гуманитарлық пәндердің оқытушылары пайдалана алады.

Әзірленген «Кроссмәдени диалог» цифрлық платформасы қоғамның қажеттіліктері мен сұраныстарына жауап беретін жаңа әлеуметтік-мәдени орта элементтерінің интеграторы ретінде әрекет етеді және ұлтаралық шиеленістерді азайту мақсатында этносаралық қақтығыстардың алдын алу, мәдениетаралық диалогтар, конференциялар, пікірталастар өткізу саласындағы ақпараттық-түсіндіру жұмыстарына бағытталған коммуникативтік көпмәдениетті кеңістік ретінде әрекет етеді.

Алынған нәтижелерді осы саладағы ғылыми зерттеулерді жалғастыру үшін алаң ретінде пайдалануға болады. Жаңартылған әдістемелік база ұсынылған мәселені қазіргі Қазақстанның ерекшеліктерін ескере отырып, жаңа әлеуметтік-мәдени форматта қарастыруға мүмкіндік береді және тәжірибеге бағытталған болады.

Мәліметтің жаңартылған күні: 01.07.2025 ж